

RAAP-RAPPORT 2846

Plangebied Prins van Oranje te Krimpen aan de Lek

Gemeente Nederlek
Archeologisch onderzoek: een archeologische begeleiding (beperkte versterking)

4500 voor Chr.

3750 voor Chr.

2200 voor Chr.

700 voor Chr.

150 na Chr.

320 na Chr.

750 na Chr.

1650 na Chr.

RAAP-RAPPORT 2846

Plangebied Prins van Oranje te Krimpen aan de Lek

Gemeente Nederlek

**Archeologisch onderzoek: een archeologische
begeleiding (beperkte verstoring)**

drs. M. Jordanov

Archeologisch Adviesbureau

Colofon

Opdrachtgever: Bureau Deltahuis b.v.

Titel: Plangebied Prins van Oranje te Krimpen aan de Lek, gemeente Nederlek; archeologische begeleiding (beperkte versterking)

Status: eindversie

Datum: 12 juni 2014

Auteur: *drs. M. Jordanov*

Projectcode: KRPO

Bestandsnaam: RA2846_KRPO

Projectleider: drs. I.R.P.M. Briels

Projectmedewerkers: drs. P. Ilson, drs. R. de Groot en drs. G.R. van Veen

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 418793

ARCHIS-waarnemingsnummer: nog niet uitgedeeld

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 45360

Autorisatie: H.M. Molthof MA

Bevoegd gezag: gemeente Nederlek

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2014

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Bureau Deltahuis b.v. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau begin 2011 een archeologische begeleiding uitgevoerd in verband met de aanleg van funderingspoeren en liftputen aan de Rijdsdijk in Krimpen aan de Lek, gemeente Nederlek (figuur 1).

De archeologische begeleiding werd aanbevolen naar aanleiding van de resultaten van het bureau- en booronderzoek (Brienen-Moolenaar & Kloosterman, 2003) met als doel inzicht te krijgen in de aard, datering, ligging en kwaliteit van eventuele door de graafwerkzaamheden bedreigde archeologische resten. Tijdens het booronderzoek zijn in het plangebied archeologische indicatoren en antropogene ophogingslagen aangetroffen.

Het veldwerk is uitgevoerd van 18 februari tot en met 9 maart 2011. De uitwerking vond plaats in 2013. Het onderzoek is uitgevoerd onder directievoering van dr. R. Isarin (Crevasse Advies). Tijdens het onderzoek is samengewerkt met de heer A. Helleman van de Werkgroep Archeologie Nederlek. Onderzoeksdocumentatie en vondstmateriaal zullen worden overgedragen aan het depot van de provincie Zuid-Holland.

Na het verwijderen van de recent verstoorde bovenlaag werden de locaties van 12 poeren van circa 5,5 x 3 m elk ontgraven tot maximaal 1,2 m -Mv. Twee locaties van liftschachten van circa 4,5 x 6 m werden elk ontgraven tot maximaal 2,0 m -Mv. De sanering was reeds uitgevoerd voordat archeologen van de werkzaamheden op de hoogte waren gebracht. Dit deel is dan ook niet archeologisch begeleid.

Tijdens de archeologische begeleiding zijn, naast diverse ophogingslagen, sporen en structuren aangetroffen die samenhangen met bewoning aan de Rijdsdijk vanaf de (14e-) 15e eeuw.

In het zuiden (het dichtst bij de Rijdsdijk) is het plangebied voor het eerst opgehoogd in de 14e-15e eeuw. In de top van deze ophogingslaag zijn diverse sporen aangetroffen die te maken hebben met het bewoonbaar maken van het drassige gebied (beschoeiing/vlechtwerk/rieten mat). Dat in de 16e eeuw een hiaat in de bewoning van het plangebied voorkomt, wordt aangetoond door het feit dat deze sporen afgedekt worden door een schone laag komklei in combinatie met het ontbreken van vondsten die in deze periode gedateerd kunnen worden.

Pas in de 17e eeuw is men weer begonnen met het afwateren van het gebied. Er is een ontwateringssloot gegraven haaks op de dijk en er is opgehoogd met een puinlaag. De eerste echte bewoningssporen stammen uit de 18e - begin 19e eeuw. Het betreft funderingen van de panden die met de voorgevel aan de Rijdsdijk stonden en een houten tonput.

Met deze archeologische begeleiding is het onderzoek in het plangebied afgesloten. De resultaten wijzen erop dat in aangrenzende gebieden buiten het plangebied met behoudenswaardige resten rekening gehouden moet worden. Daarom wordt aanbevolen archeologisch onderzoek uit te voeren indien ontwikkelingsplannen voor aangrenzende gebieden worden voorgenomen, indien de bodemingrepen dieper reiken dan 1,2 m -NAP.

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	6
1.1 Kader	6
1.2 Administratieve gegevens	6
2 Voorgaand onderzoek	8
3 Doel van het onderzoek	9
4 Methoden	10
5 Resultaten	12
5.1 Fysisch-geografisch onderzoek	12
5.2 Grondsporen en structuren	13
5.3 Vondsten	17
5.4 De vindplaats	22
6 Conclusies en aanbevelingen	23
6.1 Conclusies	23
6.2 Aanbevelingen	25
Literatuur	26
Gebruikte afkortingen	27
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen	28
Bijlage 1: Sporenlijst	29
Bijlage 2: Vondstenlijst	30

1 Inleiding

1.1 Kader

In opdracht van Bureau Deltahuis b.v. heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau begin 2011 een archeologische begeleiding uitgevoerd in verband met de aanleg van funderingspoeren en liftputen aan de Rijdsdijk in Krimpen aan de Lek, gemeente Nederlek (figuur 1).

Het veldwerk is uitgevoerd van 18 februari tot en met 9 maart 2011. De uitwerking vond plaats in 2013. Het onderzoek is uitgevoerd onder directievoering van dr. R. Isarin (Crevasse Advies). Tijdens het onderzoek is samengewerkt met de heer A. Helleman van de Werkgroep Archeologie Nederlek. Onderzoeksdocumentatie en vondstmateriaal zullen worden overgedragen aan het depot van de provincie Zuid-Holland.

Deze archeologische begeleiding is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtlijn. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in dit rapport beschreven (zie verklarende woordenlijst).

1.2 Administratieve gegevens

Plangebied: Prins van Oranje

Plaats: Krimpen aan de Lek

Gemeente: Nederlek

Provincie: Zuid-Holland

Onderzoeksgebied: hoek Rijdsdijk en Hoofdstraat

Coördinaten: 102.740/434.000

102.740/433.920

102.780/433.920

102.760/433.960

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 418793

ARCHIS-waarnemingsnummer: nog niet uitgedeeld

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 45360

2 Voorgaand onderzoek

In 2003 is voor het plangebied een archeologisch bureau- en booronderzoek uitgevoerd (Brienen-Moolenaar & Kloosterman, 2003). Hieruit bleek dat het plangebied in de historische kern van Krimpen aan de Lek ligt. Het gebied is ontgonnen vanaf de 10e-begin 11e eeuw. Het plangebied ligt vlak ten noorden van de kerk, die een Romaanse voorganger heeft gehad. De zuidelijke helft van het plangebied, dat aan de Rijdsdijk grenst, is bebouwd vóór 1850. De noordelijke helft is in gebruik geweest als achtererf en is pas na 1950 bebouwd. Uit het booronderzoek bleek dat het plangebied vanaf de 16e-17e eeuw is opgehoogd. De bodemopbouw bestaat uit veen (top veen aangetroffen op: 1,1-3,5 m -Mv), waarop een kleilaag is opgebracht (top klei op gemiddeld 1,0 m -Mv), waarop zich een recentelijk opgebracht/verstoord zandpakket bevindt. De uit de boringen geborgen archeologische indicatoren dateren vanaf de 16e eeuw, een mogelijk 14e-/15e-eeuws stukje aardewerk daargelaten. Geadviseerd werd om de geplande bodemingrepen onder archeologische begeleiding te laten uitvoeren (Brienen-Moolenaar & Kloosterman, 2003).

In een adviesdocument opgesteld door Past 2 Present (Isarin, 2006) wordt het plangebied op basis van de resultaten van het booronderzoek (Brienen-Moolenaar & Kloosterman, 2003) opgedeeld in drie deelgebieden. In het noordelijk deel zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Voor het middendeel geldt dat de bodem recentelijk verstoord is. In het zuidelijke deel zijn mogelijk in situ indicatoren aangetroffen (Isarin, 2006). Er wordt op basis van de resultaten van het booronderzoek geconcludeerd dat de aangetroffen indicatoren geen aanvullend onderzoek rechtvaardigen. Er wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd. De gemeente Nederlek heeft uiteindelijk wel een positief selectiebesluit genomen. Conform dit besluit dienden eventuele behoudenswaardige archeologische resten tijdens de civieltechnische ontgraving gedocumenteerd en geborgen te worden middels een archeologische begeleiding (beperkte verstoring).

3 Doel van het onderzoek

De archeologische begeleiding werd aanbevolen naar aanleiding van de resultaten van het bureau- en booronderzoek met als doel inzicht te krijgen in de aard, datering, ligging en kwaliteit van eventuele door de graafwerkzaamheden bedreigde archeologische resten. Tijdens het booronderzoek zijn in het plangebied archeologische indicatoren en antropogene ophogingslagen aangetroffen. Hierbij zijn echter verschillende vragen onbeantwoord gebleven waarop met de archeologische begeleiding een antwoord gegeven zou kunnen worden. In het Programma van Eisen (Bente & Isarin, 2010) waren geen onderzoeksvragen geformuleerd. Daarom zijn onderzoeksvragen geformuleerd in het Plan van Aanpak, opgesteld door RAAP Archeologisch Adviesbureau (Lesparre-de Waal, 2011):

1. Zijn tijdens de graafwerkzaamheden archeologische waarden of resten aangetroffen, die inzicht kunnen geven in de bewoningsgeschiedenis van het plangebied?
2. Wat is de exacte locatie van de archeologische resten?
3. Wat is de diepte (t.o.v. maaiveld) en de hoogteligging (t.o.v. NAP) van de archeologische resten?
4. Wat is de geologische context van de aangetroffen archeologische resten?
5. Wat is de aard, datering en kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten?
6. Hoe kunnen de archeologische resten worden gewaardeerd?
7. Wat is de globale omvang van de archeologische resten in het horizontale vlak?
8. Wat kan op basis van de resultaten van de archeologische begeleiding worden gezegd over de archeologische verwachting voor een groter gebied?

Deze vragen hebben niet alleen betrekking op de aard en de omvang van het archeologische complex, maar ook op de datering, economische bestaansbasis, landschappelijke inbedding en de regionale (culturele) betekenis ervan. Al deze elementen dienen tijdens de begeleiding onderzocht en verklaard te worden.

Na het uitvoeren van de begeleiding dienen geen verdere aanbevelingen meer te worden gedaan met betrekking tot de omgang met het plangebied. Het onderzoek dient te resulteren in een advies over het toekomstig beleid in aangrenzende gebieden. Mogelijk kan wel advies worden verstrekt met betrekking tot de publieke presentatie van de archeologische vondsten en/of de integratie van de archeologische vindplaats in de planontwikkeling.

4 Methoden

Omvang begeleiding

Na het verwijderen van de recent verstoorde bovenlaag werden de locaties van 12 poeren van circa 5,5 x 3 m elk ontgraven tot maximaal 1,2 m -Mv. Twee locaties van liftschachten van circa 4,5 x 6 m werden elk ontgraven tot maximaal 2,0 m -Mv. De sanering was reeds uitgevoerd voordat archeologen van de werkzaamheden op de hoogte waren gebracht. Dit deel is dan ook niet archeologisch begeleid.

Tijdens de aanleg is het vlak geïnspecteerd op (intacte) archeologische resten. Tevens zijn het vlak en de vrijgekomen grond onderzocht met een metaaldetector.

De sporen, vondsten en bodemlagen zijn gedocumenteerd voor zover dit op een veilige manier mogelijk was. De vlakken zijn ingemeten met behulp van een GPS. De hoogte van de aangelegde vlakken is ingemeten ten opzichte van NAP.

De vondsten en monsters zijn verzameld en gedocumenteerd in het databaseprogramma Odile. Tijdens het veldwerk heeft een amateur-archeoloog van de Werkgroep Archeologie Nederlek meegeholpen. Hij heeft o.a. metaaldetectie uitgevoerd.

Opgravingsvlakken en profielen

Binnen de contouren van de poeren en liftschachten is laagsgewijs verdiept en zijn archeologische vlakken aangelegd op het niveau waarop sporen zichtbaar werden. In alle gevallen ging het om één vlak op de maximale ontgravingsdiepte (ca. 1,2 m -Mv, resp. 2,0 m -Mv/1,0 m -NAP, resp. 2,5 m -NAP) behalve in het geval van de zuidoostelijke liftschacht, waar sprake was van sporen op twee verschillende niveaus. Voor de profielwanden zijn de volgende vlaknummers gereserveerd: 101 (noordprofiel), 102 (oostprofiel), 103 (zuidprofiel) en 104 (westprofiel). Vlaknummer 99 is gereserveerd voor de 'stort' (t.b.v. van 'stort'-vondsten). De sporen en bodemlagen zijn in een reeks genummerd. Van diverse informatieve profielen zijn foto's gemaakt. Eén profiel is getekend (kaartbijlag 1 en figuur 2). Alle sporen zijn ingemeten met een GPS (x/y/z).

Afwerking en behandeling van sporen en vondsten

De grondsporen zijn gefotografeerd, ingemeten en beschreven (bijlage 1).

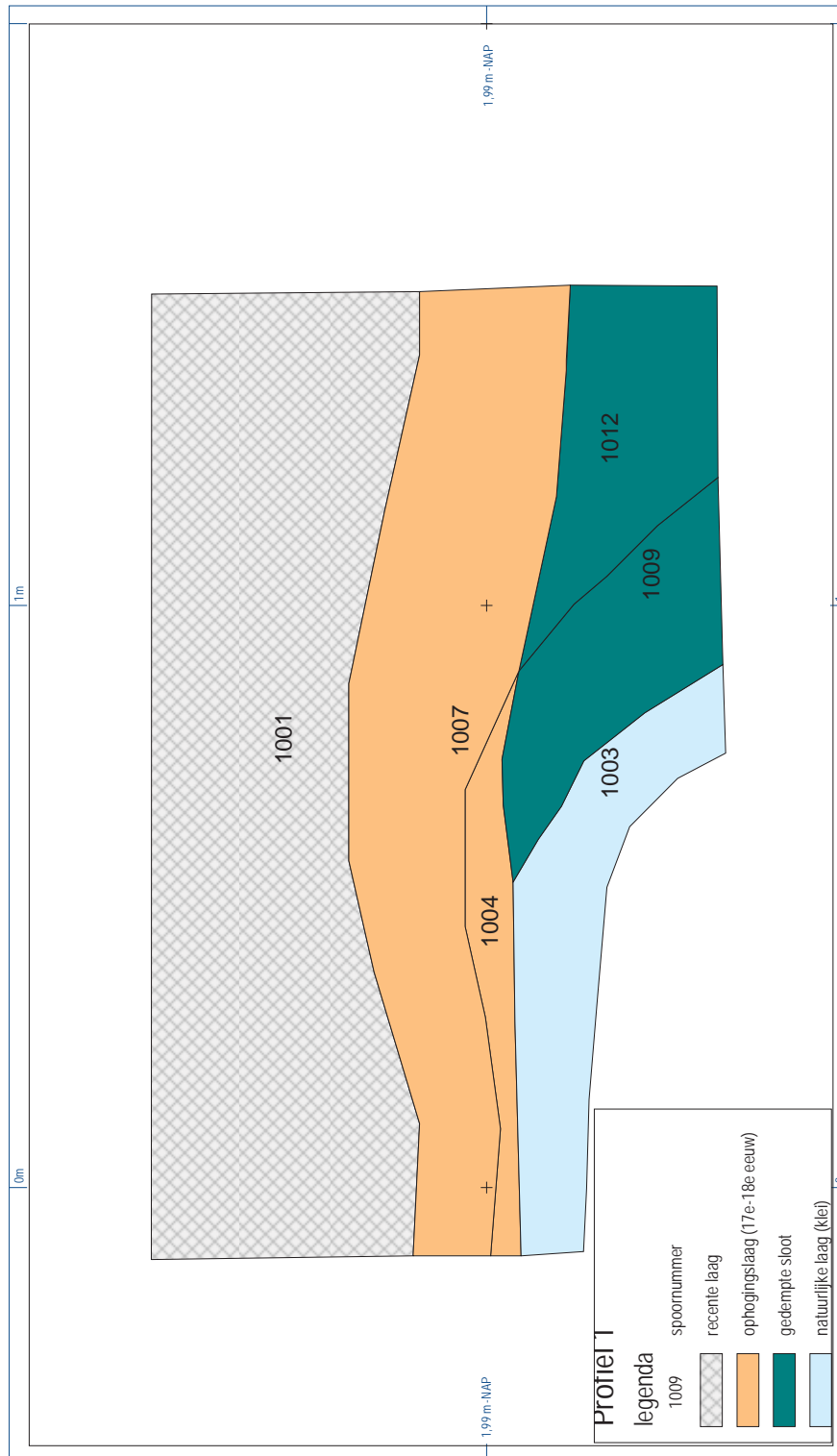
Bemonstering

Van de humeuze vulling van een tonput met spoornummer 100 is een monster genomen ten behoeve van macrobotanisch onderzoek. Sporen 102, 104 en 105 (respectievelijk vlechtwerk, beschoeiing en rieten mat) zijn bemonsterd voor houtsoort en/of C14-onderzoek.

Afwijkingen en aanpassingen van de onderzoeksstrategie

Tijdens het veldonderzoek is op de volgende punten afgeweken van de onderzoeksstrategie zoals in het PvE omschreven:

- De uitvoering van de sanering is zonder archeologische begeleiding uitgevoerd.

Figuur 2. Het zuidprofiel in het centraal-westelijke deel van het plangebied.

5 Resultaten

5.1 Fysisch-geografisch onderzoek

5.1.1 Geologie en geomorfologie

Het plangebied ligt binnen de invloedssfeer van de stroomgordel van de Lek. De ondergrond bestaat uit veen (Hollandveen) waarop kom- en mogelijk oeverafzettingen behorende bij de Formatie van Echteld zijn afgezet.

5.1.2 Bodemopbouw

Aan de hand van de profielen in de proefsleuven kan de bodemopbouw als volgt worden beschreven:

In het zuiden van het plangebied bestaat de ondergrond op het diepste niveau van ontgraving (3,0 m -Mv/2,7 m -NAP) uit veen (zwak kleilig bosveen), waarin enkele puinspikkels, aardewerkfragmenten en botfragmenten aanwezig zijn (figuur 3, spoor 1015). De top van deze venige ophoging bevindt zich op 2,5 m -Mv/2,2 m -NAP). Deze laag is op basis van de daaruit geborgen vondsten te dateren in de 14e-15e eeuw (bijlage 2, vondstnummer 9). Op het veen bevindt zich een 30 cm dikke, grijze, zwak siltige, matig humeuze kleilaag (spoor 1014). Deze wordt geïn-

Figuur 3. Het zuidprofiel van de zuidelijke liftschacht.

terpreteerd als komafzettingen behorend bij de Formatie van Echteld. Opvallend is hierbij dat op de venige ophogingslaag een laag schone komklei is afgezet. Daarop is een puinlaag opgebracht (spoor 1011). De top van deze puinlaag ligt op 1,75 m -NAP. Op de puinlaag, die op basis van de daarin aanwezige fragmenten baksteen in de 18e eeuw kan worden gedateerd, bevindt zich een dik ophogingspakket bestaand uit zwak zandige, zwak humeuze, bruingrijze klei (spoor 1007) met veel fragmenten puin, aardewerk, glas en bot. Dit pakket wordt op basis van de daaruit geborgen vondsten (bijlage 2, vnr. 4) gedateerd in de Nieuwe tijd B/C (18e-19e eeuw). Als laatste is een laag bouwzand opgebracht (spoor 1001).

In het centrale deel van het plangebied (figuur 2) bestond de bodem uit matig siltige grijze klei met rietresten (natuurlijke komafzettingen) waarvan de top op 2,13 m -NAP is aangetroffen. Vanaf dit niveau is een sloot ingegraven (sporen 1009 en 1012; § 5.2). Daarop is een 25 cm dik kleipakket opgebracht, bestaand uit een laag matig siltige, matig humeuze, bruingrijze klei met puin- en houtskoolspikkels (spoor 1004), waarop een laag zwak zandige, zwak humeuze, bruingrijze klei met puin- en aardewerkfragmenten ligt. Beide lagen zijn opgebracht vanaf de 18e eeuw. De top van deze ophoging bevindt zich op circa 1,8 m -NAP. Dit pakket is afgedekt met bouwzand (spoor 1001).

5.2 Grondsporen en structuren

Tijdens de archeologische begeleiding zijn, naast diverse ophogingslagen, sporen en structuren aangetroffen die samenhangen met bewoning aan de Rijsdijk vanaf de (14e-) 15e eeuw. Het betreft funderingsresten van twee muren behorend bij de panden aan de Rijsdijk vanaf de 18e eeuw, en een aantal achtererfstructuren zoals een tonput en een gedempte sloot uit dezelfde periode. Tevens zijn een beschoeiing en restanten van vlechtwerk en een rieten mat aangetroffen op een dieper niveau in de top van de oudste (venige) ophoging (vanaf de 14e eeuw).

Ophogingslagen

Er zijn vier ophogingslagen aangetroffen die ouder zijn dan 1950. Het betreft de zwakkleiige veenlaag op het diepste ontgravingsniveau in het zuiden van het plangebied (spoor 1005), daterend uit de (14e-) 15e eeuw, een puinrijke ophogingslaag uit de 17e-18e eeuw (spoor 1011) en een pakket bestaand uit twee lagen van zwak siltige tot zwak zandige klei met puinspikkels, aardewerkscherpen, bot en houtskool, dat opgebracht is in de periode 18e- 19e eeuw (o.a. sporen 1004 en 1007). Het lijkt erop dat het gebied in drie fasen is opgehoogd. Om te beginnen is een veenlaag opgebracht in de (14e-) 15e eeuw. Hoewel ophoging met veen niet erg functioneel lijkt, gezien de instabiele aard van het materiaal, was dat wel gebruikelijk in veengebieden in de Late Middeleeuwen. Hierin zijn diverse sporen (beschoeiing, vlechtwerk e.d.) uit de 15e - begin 16e eeuw aangetroffen. Vervolgens is in het plangebied een laag schone klei afgezet (mogelijk bij een overstroming). In de 18e eeuw is een sloot gegraven (spoor 1109) vanaf de top van de schone klei en is vervolgens een puinlaag opgebracht (spoor 1011). Hierop is in de loop van de 18e en 19e eeuw een kleipakket opgebracht (sporen 1004 en 1007). Vanaf de top van deze 19e-eeuwse ophoging zijn diverse funderingen aangelegd en is een tonput ingegraven.

Funderingsresten

Tegen de zuidelijke grens van het plangebied zijn funderingsresten aangetroffen van twee muren. Omdat deze qua bouw materiaal, voegmiddel en funderingswijze erg op elkaar lijken, hebben deze één spoornummer gekregen (spoor 106).

Beide funderingen zijn stevig gemetseld met kalkmortel in gele bakstenen met afmetingen 16 x 8 x 4 cm (IJsselsteentjes). De fundering van de oostelijke muur is getrapt aangelegd en telt 4 versnijdingen (zie figuur 3). Ook een deel van het opgaande muurwerk is bewaard gebleven. De muur is ook in IJsselsteentjes gemetseld in klezorenverband.

De fundering van de westelijke muur (figuur 4) verschilt in die zin dat geen versnijdingen zijn waargenomen binnen de maximale ontgravingsdiepte. Deze muur lijkt dieper en steviger te zijn gefundeerd. Waarschijnlijk is de fundering dieper wel getrapt aangelegd.

Wanneer de resultaten van de begeleiding op de kadastrale minuut uit 1811-1832 geprojecteerd worden (kaartbijlage 1), blijkt dat we hoogstwaarschijnlijk te maken hebben met resten van de achtergevels van panden die met hun voorgevel aan de Rijdsdijk hebben gestaan (westelijke muur) of van een perceelsscheidingsmuur (oostelijke muur). Dit zou ook kunnen verklaren waarom de westelijke muur (achtergevel pand) zwaarder/dieper gefundeerd lijkt te zijn dan de oostelijke muur (perceelsgrens).

In het oosten (perceelnummer 1801) gaat het volgens de Oorspronkelijke Aanwijzende Tafels (OAT's) om het huis en erf van de logementhouder Jacob van der Laan. In het westen (perceelnummer 1807) is dat het huis en erf van de timmerman Gijsbrecht van Andel.

Figuur 4. Fundering van de westelijke muur met spoornummer 106.

Beide funderingen kunnen aan het begin van de 19e eeuw worden gedateerd. Beide funderingen zijn ingegraven vanaf de top van de ophogingslaag uit de 18e-19e eeuw.

Gedempte sloot

In het centrale deel van het plangebied is de westelijke insteek van een noord-zuid-georiënteerde sloot aangetroffen (sporen 1009 en 1012). Op basis van de projectie van de resultaten op de kadastrale minuut lijkt het om een van de percelingsloten te gaan die haaks op de dijk lopen. De sloot is ingegraven in de top van de schone komafzettingen (figuur 2) en zou daarmee ook een ontginnings-/ontwateringssloot kunnen zijn uit de periode van de eerste ontginning van het gebied. De sloot is op basis van de vondsten, die uit de vulling zijn geborgen te dateren in de 17e-18e eeuw, maar was aan het begin van de 19e eeuw nog steeds watervoerend, zoals blijkt uit de projectie van de kadastrale minuut. De breedte en diepte van de sloot zijn onbekend omdat alleen de westelijke insteek binnen het bereik van de civieltechnische ontgraving viel. Wel is duidelijk dat er sprake is van twee vullingen. Spoor 1012 (vulling 1) betreft een matig fijn, humeus, bruingrijs, kleiig zand met plantenresten.

Spoor 1009 (vulling 2) betreft een matig zandige, sterk humeuze, donker bruingrijze klei, waarin resten van vlechtwerk of takkenbossen zijn waargenomen. Bekend is dat bij het dempen van sloten takkenbossen onderin werden gelegd voor een betere waterhuishouding.

Tonput

In het zuidprofiel van de zuidelijke liftschacht (figuur 3) is een houten tonput met een ijzeren hoepel aangetroffen. Een houten ton werd in de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd vaak inge-

Figuur 5. Locatie beschoeiing, vlechtwerk en rieten mat.

graven als bekisting voor een water- of een beerput, of als opslag (een soort koelkast). Deze tonput (spoor 100) ligt op het achtererf van de logementhouder Jacob van der Laan. De vulling bestond uit een donkergrijs, humeus, matig grof zand. Op basis van de uit de vulling afkomstige keramiëscherven kan de put in de eerste helft van de 19e eeuw worden gedateerd. De tonput is net als de ernaast gelegen fundering (spoor 106; figuur 3) ingegraven vanaf de top van de ophogingslaag uit de 18e-19e eeuw.

Beschoeiing, vlechtwerk en rieten mat (figuur 5)

In de top van de venige ophogingslaag uit de (14e -) 15e eeuw (spoor 1015), is een oost-westelijk georiënteerde beschoeiing aangetroffen (spoor 104; figuur 6) bestaande uit houten palen en planken. Ten zuiden van en parallel aan de beschoeiing ligt een houten balk (spoor 101). Ten noorden van de beschoeiing zijn resten van een rieten mat aangetroffen (spoor 105).

Ten zuidwesten van de beschoeiing liggen op het veen resten van een vlechtwerk (figuur 7).

De structuren zijn alle drie uitgevoerd in wilgenhout. Een van de palen uit de beschoeiing is door middel van C14-onderzoek gedateerd op 375 jaar BP (+/- 35; (GrA Nr 57982)). Hiermee kunnen de houten structuren in de periode 1444 - 1517 na Chr. worden gedateerd.

Het is zeer waarschijnlijk dat deze structuren te maken hebben met het bestrijden van wateroverlast in een drassig veengebied. Dat ze te maken hebben met een sloot (beschoeiing van een sloot en dempingsmateriaal onderin de sloot) is minder waarschijnlijk omdat er geen slootvulling of

Figuur 6. Beschoeiing (S104) en rieten mat (S105).

Figuur 7. Vlechtwerk (S102).

insteek van een sloot is aangetroffen. Uit de projectie van de resultaten op de kadastrale minuut blijkt wel dat deze structuren min of meer ter hoogte van een perceelssloot liggen. Toch betreft het structuren die een stuk ouder zijn dan de situatie zoals afgebeeld op de kadastrale minuut. Het gaat vrijwel zeker om sporen van de oudste ontginning in het plangebied. Gezien de beperkingen van het onderzoek (qua omvang en diepte) kon het verdere verloop van de structuren niet worden achterhaald. De resten zijn in de bodem intact gelaten.

5.3 Vondsten

Tijdens de archeologische begeleiding zijn in totaal 49 vondsten aangetroffen uit vier verschillende materiaalcategorieën.

Aardewerk

In totaal zijn 40 stuks aardewerk verzameld. Het betreft voornamelijk fragmenten roodbakkerd geglaazuurd aardewerk, fragmenten faïence, porselein en industrieel wit aardewerk, enkele fragmenten steengoed en pijpenkoppen.

Het roodbakkerd aardewerk betreft fragmenten van borden/kommen met slijbversiering, enkele spaarzaam geglaazuurd fragmenten van grapes en kannen en een fragment frankforterwaar. Noemenswaardig is een bijna complete melkteil (figuur 8) uit de 18e eeuw en een fragment van een platte sluitpan uit de 15e-16e eeuw.

Figuur 8. 18e-eeuwse melkteil (stortvondst); foto: A. Helleman.

Het steengoed betreft fragmenten van een 19e-eeuwse mineraalwaterfles (Herzogthum Nassau Selters; figuur 9) en diverse fragmenten van een Westerswald s2-pot en een Frechen s2-pot. Ook zijn twee fragmenten van een Raeren kan/pot uit de 15e eeuw (figuur 10) aangetroffen in de venige ophogingslaag.

Slechts één scherp aardewerk is afkomstig uit een gesloten context (spoor 100; industrieel wit aardewerk). De overige fragmenten zijn afkomstig uit de diverse ophogingslagen. De fragmenten die in de Late Middeleeuwen kunnen worden gedateerd (overgang Nieuwe tijd A) betreffen een randfragment van een roodbakkende sluitpan en twee fragmenten Raeren steengoed afkomstig uit de venige ophogingslaag (spoor 1015). De fragmenten steengoed die in de Nieuwe tijd A kunnen worden gedateerd (17e eeuw) zijn afkomstig uit de kleiige ophogingslaag (spoor 1007) maar in deze laag zijn ook fragmenten faïence en roodbakkerd aardwerk uit de 18e en 19e eeuw aangetroffen.

Pijpaarde

Tijdens het onderzoek zijn een pijpenkop en een pijpensteel verzameld. De kop betreft een zogenaamde dubbelconische kop uit de 17e eeuw. Er is geen hielmerk aanwezig. De pijpensteel is ook vrij vroeg (doorsnee 9,5 mm). Beide zijn aangetroffen in de ophogingslaag uit de 17e - 18e eeuw.

Glas

Tijdens het onderzoek zijn twee fragmenten glas verzameld. Het betreft een fragment van een parfumfles met opschrift EAU DE COLOGNE; J.C.BOLDOOT. Boldoot is de naam van de op 15 mei 1899 opgerichte N.V. Eau de Colognefabriek voorheen J.C. Boldoot aan de Nieuwezijds Voor-

RAAP-RAPPORT 2846

Plangebied Prins van Oranje te Krimpen aan de Lek, gemeente Nederlek
Archeologische begeleiding (beperkte verstoring)

Figuur 9. Een 19e-eeuwse mineraalwaterfles (Herzogthum Nassau Selters).

Figuur 10. Fragmenten van steengoed uit Raeren (15e eeuw).

burgwal te Amsterdam (Courant van de Eeuw, december 1999, speciale uitgave van 'Courant', het bedrijfsblad van Akzo).

Het tweede glasfragment betreft een klein stukje melkgroen glas met lijnversiering in een wafelpatroon. Het kan om een glas of kom gaan uit de Nieuwe tijd C. Beide glasfragmenten zijn afkomstig uit de ophogingslaag uit de 18e-19e eeuw.

Bot

In totaal zijn zes fragmenten bot verzameld. Het betreft zonder uitzondering consumptieafval uit de ophogingslagen. Uit de ophogingslagen uit de 18e-19e eeuw (sporen 1002 en 1013) zijn twee fragmenten van ribben (rond?) en een tibia van een schaap/geit afkomstig. Uit de venige ophogingslaag (spoor 1015) zijn drie fragmenten van humerus en radius van een rund geborgen.

Metaal

Na afloop van het veldwerk is de grond afkomstig uit de poer- en liftschachtlocaties door amateurarcheologen doorzocht. Daarbij zijn nog enkele vondsten verzameld. De context van de vondsten is onbekend (het is niet bekend uit welke ophogingslaag of welk spoor deze afkomstig zijn). Daarbij is een ijzeren blad van een bijl aangetroffen (figuur 11). Het gaat om een bijl met een hoog

RAAP-RAPPORT 2846

Plangebied Prins van Oranje te Krimpen aan de Lek, gemeente Nederlek
Archeologische begeleiding (beperkte verstoring)

Figuur 11. Een 17e-eeuws bijlblad (stortvondst); foto: A. Helleman.

RAAP-RAPPORT 2846

Plangebied Prins van Oranje te Krimpen aan de Lek, gemeente Nederlek
Archeologische begeleiding (beperkte verstoring)

gehalte brons, waardoor die zwaarder is en makkelijker in het gebruik. De bijl is goed uitgebalanceerd. Het bijlblad is 19 cm lang en de steel is 3,2 cm dik. Er zijn hamersporen op de achter- en bovenkant te zien. De bijl is gebruikt bij het afschillen van boombast. Dat blijkt uit het feit dat het een vrij smalle bijl is om te voorkomen dat de hoek met de stam te groot wordt en de snede van de bijl in het spinhout, in plaats van langs het spinhout gaat. De bijl stamt vermoedelijk uit het einde van de 17e eeuw en is lokaal geproduceerd (informatie: mevrouw W. Barreveld, met dank aan de heer A. Helleman).

Daarnaast zijn nog gevonden:

- 1 fragment van een tafelmes met een deel van een zilver heftje
- 1 ijzeren steel van een lepel
- 5 gesmede spijkers (div. lengten)
- 3 vingerhoedjes
- 2 kleine patroonhulzen
- 1 trotseerlood met het jaartal 1736 met de initialen I.D.
- 1 halve plak van de drie Rijkssteden (1771 - 1774)
- 1 stuiver Frisia (1628)
- 1 stuiver Gelria (1628)
- 1 duit Gelria (1636)

Diverse stortvondsten

Bij het afzoeken van het stort zijn door amateurs ook de volgende vondsten verzameld (met dank aan de heer A. Helleman):

- 9 pijpenkopjes
- 3 pijpenkopfragmenten
- 2 tegelfragmenten 19e eeuw
- 6 glasscherven blank-gepatineerd
- 5 flesscherven donkerblauw
- 1 medicijnflesje, blank
- 1 parfumflesje, blank
- 9 botfragmenten
- 2 bodemdelen van eikenhouten waterput
- een flink aantal scherven van grijs- en roodbakkend aardewerk, Andenne, vroeg steengoed, proto-steengoed en porselein.

Interessant is het feit dat bij het nazoeken van het stort ook aardewerk uit de Late Middeleeuwen is aangetroffen (Andenne, protosteengoed), wat, op een fragment van een roodbakkende sluitpan na, niet het geval was tijdens de archeologische begeleiding zelf. Deze vondsten bevestigen het vermoeden dat het plangebied in de Late Middeleeuwen als woongebied in gebruik is genomen (13e-14e eeuw).

5.4 De vindplaats

Interpretatie

Door de ruimtelijke beperkingen van het onderzoek is een vrij fragmentarisch beeld verkregen van de vindplaats. Duidelijk is geworden dat het gebied in ieder geval in de 15e eeuw (maar mogelijk al in de 13e- 14e eeuw) in gebruik was. In deze periode is het plangebied opgehoogd met een veenlaag en zijn beschoeiingen, vlechtwerken en rieten matten ingezet als vrij simpele hulpmiddelen tegen de wateroverlast. De wilgenhouten paal die uit de beschoeiing is meegenomen wordt gedateerd in de periode 1444 - 1517 na Chr. Het is niet ondenkbaar dat het vlechtwerk afkomstig is van de wand van een huis, maar andere aanwijzingen voor de ligging van huizen in deze vroegste periode zijn niet aangetroffen.

Rond de 16e eeuw is het gebied mogelijk overstroomd. Er is namelijk op de veenlaag met sporen van beschoeiingen een 30 cm dikke, grijze, zwak siltige, matig humeuze kleilaag (spoor 1014) afgezet. Deze wordt geïnterpreteerd als komafzettingen behorend bij de Formatie van Echteld. Vanaf de top van deze laag is in de 17e eeuw een sloot gegraven haaks op de dijk. Het betreft een ontwaterings- en perceleringssloot. Vervolgens is het plangebied nogmaals opgehoogd met een puinlaag, waarop een (zandige) kleilaag met veel afval aanwezig is. Dat is gebeurd in de 18e, begin 19e eeuw. Enkele muren zijn op deze laag gefundeerd, behorend bij de bebouwing aan de Rijdsdijk (de meest noordelijke uitlopers van achtergevel/bijgebouwen of perceleringsmuren) en er is een tonput ingegraven. De vondsten die voornamelijk uit de ophogingslagen verzameld zijn, geven een beeld van doorsnee huishoudens in de (ontstaans)periode van de Bataafse Republiek, maar kunnen niet direct gekoppeld worden aan de bewoners van de panden aan de Rijdsdijk, aangezien in deze periode vaak opgehoogd werd met materiaal van elders.

Gaafheid van de vindplaats

De vindplaats is aanzienlijk verstoord door recente bouwwerkzaamheden en kabel- en leidingsleuven. In het hele zuidwestelijke, maar ook in het noordoostelijke en centraal oostelijke deel reikte de verstoring tot op de maximale ontgravingsdiepte (1,0 -1,2 m -Mv). De aangetroffen funderingsresten waren wel goed bewaard gebleven, net als de tonput. De oudste sporen (beschoeiing en vlechtwerk in het veen) lijken ook goed bewaard te zijn gebleven.

Conservering van de vindplaats

De conservering van de vindplaats is goed. Door de hoge grondwaterstand en de grondsoort (veen en humeuze klei) zijn organische resten goed bewaard gebleven.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

Concluderend kunnen we opmerken dat het plangebied in twee fases in gebruik is geweest. In het zuiden (het dichtst bij de Rijdsdijk) is het plangebied voor het eerst opgehoogd in de 14e-15e eeuw. Daarop (op ca. 2,5 m -Mv/2,2 m -NAP) zijn diverse sporen aangetroffen die te maken hebben met het bewoonbaar maken van het drassige gebied (beschoeiing/vlechtwerk/rieten mat). Of er in deze periode in het plangebied ook gewoond is, blijft onduidelijk. De aanwezigheid van een stuk vlechtwerk zou een aanwijzing kunnen zijn voor de ligging van een huis met vlechtwerkwanden in (de directe omgeving van) het plangebied, maar kan ook te maken hebben met maatregelen die wateroverlast tegenhouden. Dat in de 16e eeuw een hiaat in bewoning van het plangebied is, wordt aangetoond door het feit dat deze sporen afgedekt worden door een schone laag komklei in combinatie met het ontbreken van vondsten die in deze periode gedateerd kunnen worden.

Pas in de 17e eeuw is men weer begonnen met het afwateren van het gebied. Er is een ontwateringssloot gegraven (sporen 1009 en 1012) haaks op de dijk en er is opgehoogd met een puinlaag. De eerste echte bewoningssporen stammen uit de 18e begin 19e eeuw. Het betreft funderingen van de panden (of eerder bijgebouwen op de achtererven daarvan) die met de voorgevel aan de Rijdsdijk stonden. Een houten tonput vertegenwoordigt de ongetwijfeld talrijke achtererfstructuren die bij de panden aan de Rijdsdijk hoorden in dezelfde periode. Mogelijk is een groot deel daarvan verstoord in de moderne tijd.

Op de specifieke onderzoeksvragen in het PvE kunnen de volgende antwoorden worden gegeven:

1. *Zijn tijdens de graafwerkzaamheden archeologische waarden of resten aangetroffen die inzicht kunnen geven in de bewoningsgeschiedenis van het plangebied?*

Ja. Tijdens het onderzoek zijn een houten beschoeiing, vlechtwerk en een rieten mat aangetroffen uit de 15e eeuw op een ophogingslaag die in de 14e- 15e eeuw is opgebracht. Daarnaast zijn funderingsresten en achtererfstructuren (tonput, sloot) uit de Nieuwe tijd aangetroffen. Voor een volledige beschrijving van de sporen zie § 5.2.).

2. *Wat is de exacte locatie van de archeologische resten?*

Alle sporen (met uitzondering van ophogingslagen) bevinden zich in het zuidelijke deel van het plangebied (voor de exacte ligging zie kaartbijlage 1).

3. *Wat is de diepte (t.o.v. maaiveld) en de hoogteligging (t.o.v. NAP) van de archeologische resten?*

De sporen uit de 15e eeuw bevinden zich op 2,50 m -Mv/2,20 m -NAP. De insteek van de gedempte sloot uit de 17e eeuw is aangetroffen op 0,70 m -Mv/2,13 -NAP. De top van de bebouwingsresten en van de tonput uit de Nieuwe tijd bevindt zich op 0,75 m -Mv/1,16 -NAP.

4. *Wat is de geologische context van de aangetroffen archeologische resten?*

De sporen uit de eerste fase (15e eeuw) zijn aangetroffen in de top van een ophogingslaag uit de 14e - 15e eeuw. Deze zwakkeiige veenlaag ligt waarschijnlijk op het natuurlijke veen (Hollandveen). Het natuurlijke veen is niet bereikt binnen de maximale ontgravingsdiepte maar uit het booronderzoek (Brienen-Moolenaar & Kloosterman, 2003) bleek dat de top van het natuurlijke Hollandveen zich op 2,3 tot 2,8 m -NAP bevindt in het zuidelijke deel van het plangebied. De sporen uit de tweede fase (bebouwing en achtererfstructuren uit de Nieuwe tijd) zijn aangetroffen in de top van een ophogingslaag (klei) die op een natuurlijke kleilaag (komafzettingen behorend bij de Formatie van Echteld) is opgebracht.

5. *Wat is de aard, datering en kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten?*

Er zijn resten van houten beschoeiingen, vlechtwerk en een rieten mat aangetroffen, uitgevoerd in wilgenhout, die geïnterpreteerd worden als simpele middelen om wateroverlast te bestrijden. Deze dateren uit de 15e eeuw en zijn in goede staat bewaard gebleven.

Daarnaast is een gedempte ontwaterings-/perceleringssloot uit de 17e eeuw aangetroffen. In de vulling van de sloot zijn takkenbossen aangetroffen, wat van goede conserveringsomstandigheden getuigt.

Ten slotte zijn funderingsresten en een houten tonput uit de Nieuwe tijd B/C aangetroffen. Deze bevonden zich in een goede staat, maar elders op het terrein zijn wel grootschalige verstoringen aangetroffen. Waarschijnlijk is een aanzienlijk deel van de bebouwingsresten en achtererfstructuren uit deze periode wel verstoord. De conserveringstoestand van deze sporen is goed. (Voor een uitgebreide beschrijving van de aangetroffen sporen zie § 5.2).

6. *Hoe kunnen de archeologische resten worden gewaardeerd?*

Over de vindplaats uit de oudste fase (15e eeuw) kan moeilijk een waardering worden opgesteld omdat deze vindplaats slechts binnen enkele vierkante meters is aangetroffen. De gaafheid van dit niveau in de rest van het plangebied is onbekend. Binnen de zuidelijke liftschacht is de aangetroffen vindplaats uit de 15e eeuw intact en goed geconserveerd.

De resten uit de Nieuwe tijd (bebouwingsresten, perceleringssloten en achtererfstructuren) zijn plaatselijk zwaar verstoord, maar waar deze in situ zijn aangetroffen, zijn ze vrij goed geconserveerd. Tocht betreft het over het geheel gezien een zeer fragmentarisch bewaard gebleven vindplaats.

In principe betreft het in beide gevallen behoudenswaardige vindplaatsen. Tijdens de archeologische begeleiding zijn dan ook alle resten die bedreigd werden door de graafwerkzaamheden gedocumenteerd en daarmee *ex situ* behouden.

7. *Wat is de globale omvang van de archeologische resten in het horizontale vlak?*

De vindplaats uit de 15e eeuw heeft een onbekende omvang maar is in ieder geval aangetroffen binnen de zuidelijke liftschacht over een oppervlakte van 18 m².

De vindplaats uit de Nieuwe tijd is aangetroffen in het zuidelijke deel van het plangebied maar strekt zich, gezien de ligging van de perceleringssloot centraal in het plangebied, uit over minimaal 800 m². Strikt genomen maakt deze vindplaats deel uit van de historische kern van Krimpen aan de Lek.

8. Wat kan op basis van de resultaten van de archeologische begeleiding worden gezegd over de archeologische verwachting voor een groter gebied?

Voor de omgeving van het plangebied geldt dat er een hoge verwachting is voor ontginnings- en landinrichtingssporen vanaf in ieder geval de 15e eeuw. Deze worden verwacht op circa 2,20 m -NAP. Of er ook bewoningssporen (huizen) uit deze periode aanwezig zijn, is op basis van dit onderzoek niet te zeggen.

De vindplaats uit de Nieuwe tijd die bebouwingsresten, achtererfstructuren en sporen van historische percelering omvat en langs de noordkant van Rijdsdijk ligt, zal zich zeker uitstrekken in de omgeving van het plangebied. De verwachting is dat sporen van historische erven vanaf de 17e eeuw (datering perceleringssloot) op circa 1,2 m -NAP goed bewaard zijn gebleven, mits deze niet verstoord zijn door recente bouw- en graafwerkzaamheden.

6.2 Aanbevelingen

Met deze archeologische begeleiding is het onderzoek in het plangebied afgesloten. De resultaten wijzen erop dat in aangrenzende gebieden buiten het plangebied met behoudenswaardige resten rekening gehouden moet worden. Voornamelijk zal het gaan om ontginningsssporen vanaf de 15e eeuw en op basis van het bureauonderzoek (Brienen-Moolenaar & Kloosterman, 2003) mogelijk al vanaf de 11e eeuw enerzijds en sporen van historische erven vanaf de 17e eeuw langs de noordkant van de Rijdsdijk anderzijds. Daarom wordt aanbevolen archeologisch onderzoek uit te voeren indien ontwikkelingsplannen voor aangrenzende gebieden worden voorgenomen, indien de bodemingrepen dieper reiken dan 1,2 m -NAP.

Literatuur

- Bente, D., & R. Isarin**, 2010. *Programma van Eisen/Plan van Aanpak archeologische begeleiding beperkte verstoring. De Prins van Oranje, Krimpen aan de Lek*. Arcure/Crevasse Advies, Amsterdam/Kockengen.
- Brienen-Moolenaar, W.P. & A.H. Kloosterman**, 2003. Verkennend archeologisch onderzoek aan de Hoofdstraat/Rijsdijk te Krimpen aan de Lek. *ArcheoMedia rapport A03397-Z*, ArcheoFMedia BV, Nieuwekerk a/d IJssel.
- Isarin, R.**, 2006. Advies vervolgstap archeologie Krimpen aan de Lek Hoofdstraat/ Rijsdijk. *Past2Present-Archaeologic Notitie 2006-26*. Past2Present Archaeologic, Woerden.
- Lesparre-de Waal, M.S.**, 2011. *Plan van Aanpak. Archeologische begeleiding in plangebied Prins van Oranje, Rijsdijk-Hoofdstraat te Krimpen aan de Lek*. Raap Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. De ligging van het plangebied (zwart), omliggende ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Het zuidprofiel in het centraal-westelijke deel van het plangebied.

Figuur 3. Het zuidprofiel van de zuidelijke liftschacht.

Figuur 4. Fundering van de westelijke muur met spoornummer 106.

Figuur 5. Locatie beschoeiing, vlechtwerk en rieten mat.

Figuur 6. Beschoeiing (S104) en rieten mat (S105).

Figuur 7. Vlechtwerk (S102).

Figuur 8. 18e-eeuwse melkteil (stortvondst); foto: A. Helleman.

Figuur 9. Een 19e-eeuwse mineraalwaterfles (Herzogthum Nassau Selters).

Figuur 10. Fragmenten van steengoed uit Raeren (15e eeuw).

Figuur 11. Een 17e-eeuws bijblad (stortvondst); foto: A. Helleman.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Sporenlijst.

Bijlage 2. Vondstenlijst.

Kaartbijlage 1. Resultaten onderzoek op de kadastrale minuut (1811-1832).

RAAP-RAPPORT 2846

Plangebied Prins van Oranje te Krimpen aan de Lek, gemeente Nederlek
Archeologische begeleiding (beperkte verstoring)

Bijlage 1: Sporenlijst

spoor	put	vlak	profiel	vorm	interpret	vulling	textuur	mediaan	Tbijnemgh	Tbijnemgr	sublaagG	bioturb	kleur	gevele	lginterpret	LPR	HK	PA	PO	opmerking
100	1	1	103	rond	WA	0	X	-	-	-	-	False	NVT	-	-	-	0	0	0	tonput
100	1	1	103	rond	WA	1	Z	MG	-	-	-	False	NVT	-	VS	-	0	0	0	recente vulling
100	1	1	103	rond	WA	2	Z	MG	-	-	-	False	dy	-	-	-	0	0	0	vulling
101	1	2	0	lin	HTB	0	X	-	-	-	-	False	U	-	-	-	0	0	0	-
102	1	2	0	lin	VW	0	X	-	-	-	-	False	U	-	-	-	0	0	0	-
103	1	2	0	lin	HTP	0	X	-	-	-	-	False	U	-	-	-	0	0	0	-
104	1	2	0	lin	BS	0	X	-	-	-	-	False	U	-	-	-	0	0	0	-
105	1	2	0	lin	LGS	0	X	-	-	-	-	False	LU	-	-	-	0	0	0	-
106	1	1	0	lin	MR	0	X	-	-	-	-	False	E	-	-	-	0	0	0	-
999	1	0	0	NVT	VSR	0	X	-	-	-	-	False	NVT	-	-	-	0	0	0	-
1001	1	0	0	NVT	LGO	0	Zs1	MG	-	-	hv	False	Y	-	VS	-	0	0	0	bouwzand
1002	1	0	0	NVT	LGO	0	V3	-	-	-	-	False	du	-	-	-	1	0	2	-
1003	1	0	0	NVT	LGN	0	Ks3	-	-	-	-	False	Y	-	-	RI1	0	0	0	-
1004	1	0	0	NVT	LGC	0	Ks3	-	h2	-	-	False	UY	-	-	-	1	1	0	-
1005	1	0	0	NVT	LGO	0	Vk1	-	-	-	-	False	u	-	-	HO3	0	0	0	veen/mestlaag met ht structuur
1006	1	0	0	NVT	LGC	0	Kz1	-	h2	-	-	False	UY	-	-	-	0	0	0	teelaarde
1007	1	0	0	NVT	VSR	0	Kz1	-	h1	-	-	False	UY	-	-	-	0	0	0	-
1008	1	0	0	NVT	VSR	0	Kz1	-	h1	-	-	False	UY	-	-	-	0	0	0	-
1009	1	0	0	NVT	gw	0	Kz2	-	h3	-	-	False	duy	-	-	HO3	0	2	0	vlechtwerk
1010	1	0	0	NVT	vsr	0	Zs1	MG	-	-	-	False	ey	-	-	-	0	0	0	bowzand
1011	1	0	0	NVT	LGP	0	Kz3	-	h2	-	-	False	UY	Y	-	-	0	2	0	sub recent
1012	1	0	0	NVT	gw	0	Zkx	MF	h2	-	-	False	UY	-	-	WO2	0	0	1	#NAAM?
1013	1	0	102	NVT	LGO	0	Kz3	-	-	g1	-	False	duy	-	-	-	0	2	0	-
1014	1	0	0	NVT	LGN	0	Ks2	-	h2	-	hv	False	dy	-	-	-	0	0	0	-
1015	1	2	0	lin	LGO	0	V	-	-	-	-	False	U	-	-	-	0	0	0	top veen
1015	1	2	0	lin	LGO	1	V	-	-	-	-	False	U	-	-	-	0	0	0	veen met beschoiing
1016	1	2	0	lin	LGP	0	X	-	-	-	-	False	NVT	-	-	-	0	0	0	-

Bijlage 2: Vondstenlijst

vondst	artefact	totaantal	totgewicht	vlak	spoor	materiaal	matalg	matspec	begindat	einddat	opmerking
1	1	1	78	0	1002	GLS	ZALFFLES_gls	-	NTC	RECENT	-
1	2	1	6	0	1002	KER	WIT_ker	-	NTA	-	-
1	3	1	12	0	1002	KER	PIJP_ker	-	NTA	-	-
2	4	1	14	0	1002	KER	INDUSWIT_ker	-	NTC	RECENT	-
2	5	1	1	0	1002	KER	PORSELEI_ker	-	NTB	-	-
2	6	1	1	0	1002	KER	ROOD_ker	-	NTB	-	ind. rood
2	7	1	30	0	1002	KER	FAYENCE_ker	-	NTA	NTC	-
2	8	1	1	0	1002	GLS	VAATWERK_gls	-	-	-	-
2	9	1	1	0	1002	ODB	BOT_odb	-	-	-	-
3	10	1	20	0	1002	ODB	BOT_odb	-	-	-	-
3	11	1	4	0	1002	KER	FAYENCE_ker	-	NTB	-	kandelaar?
3	12	1	22	0	1002	KER	FAYENCE_ker	-	NTB	-	-
3	13	1	28	0	1002	KER	ROOD_ker	-	NTA	NTC	-
3	14	1	436	0	1002	KER	PIJP_ker	-	NTA	NTC	-
4	15	1	26	0	1007	KER	INDUSW_ker	-	NTC	-	-
4	16	1	4	0	1007	KER	STG_ker	WESTERW	NTA	NTB	S2-pot
4	17	1	6	0	1007	KER	INDUSW_ker	-	NTC	-	-
5	18	1	56	0	1012	KER	STGLFLS_ker	-	NTB	NTC	S2-file
5	19	1	26	0	1012	KER	FAYBORD_ker	-	NTB	-	f-plo
5	20	1	2	0	1012	KER	ROOD_ker	-	LMEB	NTC	-
5	21	1	208	0	1012	KER	TEGEL_ker	WANDMAJ	NTA	NTB	-
6	22	1	100	2	1016	KER	ROOD_ker	-	NTB	NTC	frankforter waar
6	23	1	12	2	1016	ODB	BOT_odb	-	-	-	-
7	24	1	14	2	1016	KER	ROOD_ker	-	NTA	NTC	r-bak
8	25	2	68	1	100	KER	DAKPAN_ker	-	-	-	vanaf 16e eeuw
8	26	2	56	1	100	KER	INDUSWIT_ker	-	NTC	-	-
8	27	2	64	1	100	OPH	BORSTEL_oph	-	-	-	-
9	28	2	124	2	1015	KER	ROODPLAT_ker	-	-	-	r-bak
10	29	2	24	2	1015	KER	STGL_ker	-	NTA	NTA	S2-
10	30	3	46	2	1015	KER	STG_ker	FRECHEN	NTA	NTA	S2-
10	31	3	68	2	1015	KER	ROOD_ker	-	LMEB	NTC	-
10	32	3	174	2	1015	KER	ROOD_ker	-	LMEB	NTC	-
10	33	6	38	2	1015	ODB	BOT_odb	-	-	-	-

